

KONWENCJA O ZAPOBIEGANIU I ZWALCZANIU PRZEMOCY WOBEC KOBIET I PRZEMOCY DOMOWEJ

Komentarz

redakcja naukowa
Ewa Bieńkowska, Lidia Mazowiecka

Ewa Bieńkowska, Katarzyna Dudka, Cezary Kulesza
Lidia Mazowiecka, Olga Skorulska, Sylwia Spurek
Piotr Starzyński, Grzegorz Wrona, Eleonora Zielińska

KOMENTARZE

WYDANIE **2**

KONWENCJA O ZAPOBIEGANIU I ZWALCZANIU PRZEMOCY WOBEC KOBIET I PRZEMOCY DOMOWEJ

Komentarz

redakcja naukowa
Ewa Bieńkowska, Lidia Mazowiecka

Ewa Bieńkowska, Katarzyna Dudka, Cezary Kulesza
Lidia Mazowiecka, Olga Skorulska, Sylwia Spurek
Piotr Starzyński, Grzegorz Wrona, Eleonora Zielińska

KOMENTARZE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

2

Stan prawny na 25 września 2024 r.

Recenzentka 1. wydania
Prof. dr hab. Hanna Paluszkiwicz

Wydawczyni
Monika Pawłowska

Redaktorka prowadząca
Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne części napisali:

Katarzyna Dudka – wprowadzenie do rozdz. VI; komentarz do art. 49–58

Ewa Bieńkowska, Lidia Mazowiecka – Zagadnienia wstępne; komentarz do preambuły;
wprowadzenie do rozdz. IV; komentarz do art. 18–25, 30, 48

Cezary Kulesza – komentarz do art. 26, 27, 28

Olga Skorulska – wprowadzenie do rozdz. V; komentarz do art. 29, 31–47

Sylwia Spurek – wprowadzenie do rozdz. I, II; komentarz do art. 1–4, 6–10, 16

Piotr Starzyński – wprowadzenie do rozdz. VII–XII; komentarz do art. 27, 28, 59–65, 71–81

Grzegorz Wrona – komentarz do art. 66–70

Eleonora Zielińska – wprowadzenie do rozdz. III; komentarz do art. 5, 11–15, 17

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8390-144-2

2. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Zagadnienia wstępne: o genezie, istocie i znaczeniu Konwencji

1. Przemoc domowa i przemoc we wszystkich innych postaciach, w tym zwłaszcza seksualna, są zjawiskami występującymi na całym świecie, niezależnie od kultury, cywilizacji, ustroju politycznego oraz systemu gospodarczego i społecznego. Wiadomo, że najczęściej dotyczą one kobiet – jako osób należących do kategorii słabszych społecznie, które nie zawsze potrafią walczyć o swoje prawa, jak też nie znajdują zbyt wielu obrońców. Ofiarami przemocy padają też dzieci, a zwłaszcza dziewczęta. Dziecko nie rozumie, co się z nim dzieje, i nie wie, jak się bronić, a także nie ma na to dostatecznych sił fizycznych i psychicznych. Społeczność międzynarodowa od dawna podejmuje kroki zmierzające do wyeliminowania przemocy z życia człowieka, aby przywrócić mu poczucie bezpieczeństwa i godność. Obecnie mamy do dyspozycji specjalny regionalny, europejski instrument przeciwdziałania przemocy.
2. W dniu 11.05.2011 r. Rada Europy przyjęła Konwencję o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence, CETS No. 210), zwaną niekiedy konwencją antyprzemocową, którą Polska podpisała 18.12.2012 r., a ratyfikowała 13.04.2015 r.
W oświadczeniu rządowym z 30.04.2015 r. w sprawie mocy obowiązującej Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule 11.05.2011 r. (Dz.U. poz. 962), stwierdzono, że – zgodnie z jej art. 75 ust. 3 – weszła ona w życie z dniem 1.08.2014 r., a w stosunku do Rzeczypospolitej Polskiej – rok później, czyli w dniu 1.08.2015 r.

3. W Polsce Konwencja od początku wywoływała bardzo silne, często wybitnie negatywne emocje, prezentowane głównie przez instytucje katolickie oraz środowiska społeczne blisko związane z Kościołem katolickim. Kręgi te od początku wyrażały sprzeciw wobec najpierw podpisania, a następnie ratyfikowania Konwencji. Szczególnie ostra krytyka była i nadal jest kierowana pod adresem użytego w Konwencji terminu „płeć społeczno-kulturowa”, czyli *gender*, zdefiniowanego w art. 3 lit. c jako „społecznie skonstruowane role, zachowania, działania i atrybuty, które dane społeczeństwo uznaje za odpowiednie dla kobiet lub mężczyzn” (zob. szerzej komentarz do wskazanego przepisu, teza 7 i n.).

Taki punkt widzenia odzwierciedla w szczególności dokument przygotowany przez Pasterzy Kościoła katolickiego w Polsce, zatytułowany *Zagrożenia rodziny płynące z ideologii gender – list pasterski na Niedzielę Świętej Rodziny przeznaczony do wykorzystania w dniu 29 grudnia 2013 r.* (zob. *Gender. Przewodnik krytyki politycznej*, red. J. Kapela, Warszawa 2014, s. 334–342). Czytamy w nim m.in., że: „Nieliczenie się z wolą Boga w rodzinie prowadzi do osłabienia więzi jej członków, do powstawania przeróżnych patologii w domach, do plagi rozwodów, do tzw. «luźnych» czy «wolnych» związków praktykowanych już od młodości, często za zgodą czy przy milczącej akceptacji rodziców. Powoduje też brak otwarcia się małżonków na dar życia, czego owocem są negatywne demograficzne skutki. Z niepokojem obserwujemy coraz większe przyzwolenie społeczne na te zjawiska (...) ideologia gender bez wiedzy społeczeństwa i zgody Polaków od wielu miesięcy wprowadzana jest w różne struktury życia społecznego, edukację, służbę zdrowia, działalność placówek kulturalno-oświatowych i organizacji pozarządowych. Przekaz medialny tych treści skupia się głównie na promowaniu równości i przeciwdziałaniu przemocy, przy jednoczesnym pomijaniu niebezpiecznych dalekosiężnych skutków tej ideologii (...). Gender promuje zasady całkowicie sprzeczne z rzeczywistością i tradycyjnym pojmowaniem natury człowieka. Twierdzi, że biologiczna płeć ma charakter jedynie kulturowy, że z biegiem czasu można ją sobie wybrać, a tradycyjna rodzina jest przeżytkiem i obciążeniem społecznym. Według gender homoseksualizm jest wrodzony, zaś geje i lesbijki mają prawo do zakładania związków będących podstawą nowego typu rodziny, a nawet do adopcji i wychowywania dzieci. Promotorzy tej ideologii przekonują, że każdy człowiek ma tzw. prawa reprodukcyjne, w tym prawo do zmiany płci, do *in vitro*, antykoncepcji, a nawet aborcji (...). Ideologia gender jest wprowadzana do Polski na różnych płaszczynach życia społecznego. Tworzone są dokumenty pozornie służące ochronie, bezpieczeństwu i dobru obywateli, które zawierają elementy mocno destrukcyjne. Przykładem

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
podaje do powszechnej wiadomości:
Dnia 11 maja 2011 r. w Stambule została sporządzona Konwencja Rady Europy
o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
w następującym brzmieniu:

Przekład
KONWENCJA RADY EUROPY
O ZAPOBIEGANIU I ZWALCZANIU PRZEMOCY WOBEC KOBIET I PRZEMOCY DOMOWEJ

Ewa Bieńkowska, Lidia Mazowiecka

Preambuła

Państwa członkowskie Rady Europy i inni sygnatariusze niniejszej konwencji:

przywołując Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (ETS Nr 5 z 1950 r.) oraz protokoły do niej, Europejską Kartę Społeczną (ETS Nr 35 z 1961 r., zmieniona w 1996 r., ETS Nr 163), Konwencję Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi (ETS Nr 197 z 2005 r.) oraz Konwencję Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych (ETS Nr 201 z 2007 r.),

przywołując następujące zalecenia Komitetu Ministrów dla państw członkowskich Rady Europy: Zalecenie Rec (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą, Zalecenie CM/Rec (2007)17 w sprawie standardów i mechanizmów dotyczących równości kobiet i mężczyzn, Zalecenie CM/Rec (2010)10 w sprawie roli mężczyzn i kobiet w zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu oraz w umacnianiu pokoju, a także inne właściwe zalecenia,

biorąc pod uwagę rosnący zbiór orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które wyznacza ważne standardy dotyczące przemocy wobec kobiet,

mając na względzie Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (1966), Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (1966), Konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (1979) i Protokół Fakultatywny do niej (1999), a także zalecenie ogólne nr 19 Komitetu do spraw likwidacji dyskryminacji kobiet w sprawie przemocy wobec kobiet, Konwencję o prawach dziecka (1989) i Protokoły Fakultatywne do niej (2000) oraz Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (2006), mając na względzie Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego (2002),

przywołując podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego, zwłaszcza Konwencję genewską o ochronie osób cywilnych podczas wojny (1949) oraz Protokoły Dodatkowe I i II (1977),

potępiając wszystkie formy przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

uznając, że wdrożenie de jure i de facto równości kobiet i mężczyzn ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania przemocy wobec kobiet,

uznając, że przemoc wobec kobiet jest przejawem nierównych stosunków władzy między kobietami a mężczyznami na przestrzeni wieków, które doprowadziły do dominacji mężczyzn nad kobietami i dyskryminacji kobiet, a także uniemożliwiły pełen rozwój kobiet,

uznając strukturalny charakter przemocy wobec kobiet jako przemocy ze względu na płeć oraz fakt, że przemoc wobec kobiet stanowi jeden z podstawowych mechanizmów społecznych poprzez który kobiety są spychane na podległą pozycję względem mężczyzn,

uznając, z najwyższą troską, że kobiety i dziewczęta są często narażone na drastyczne formy przemocy takie jak: przemoc domowa, molestowanie seksualne, gwałt, małżeństwo z przymusu, przestępstwa popełniane w imię „honoru” i okaleczanie narządów płciowych, które stanowią poważne naruszenie praw człowieka kobiet i dziewcząt oraz główną przeszkodę w zapewnieniu równości kobiet i mężczyzn,

zwracając uwagę na ciągłe naruszenia praw człowieka w trakcie konfliktów zbrojnych, dotyczące ludność cywilną, zwłaszcza kobiety i przybierające formę stosowanych na szeroką skalę lub systematycznie gwałtów oraz przemocy seksualnej, jak również na możliwość eskalacji przemocy ze względu na płeć, zarówno w trakcie konfliktu, jak i po jego zakończeniu,

uznając, że kobiety i dziewczęta są bardziej niż mężczyźni narażone na przemoc ze względu na płeć,

uznając, że przemoc domowa dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu oraz że mężczyźni mogą również być jej ofiarami,

uznając, że dzieci są ofiarami przemocy domowej, również jako świadkowie przemocy w rodzinie,

dążąc do stworzenia Europy wolnej od przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, uzgodniły, co następuje:

1. W preambule Konwencji wyrażono jej *credo*, które zamyka się w dwóch kluczowych twierdzeniach, a mianowicie:

- po pierwsze – przemoc wobec kobiet tkwi swoimi korzeniami w utrwalonej przez wieki nierówności w zakresie władzy kobiet i mężczyzn, która doprowadziła do dominacji mężczyzn i dyskryminacji kobiet;
- po drugie – przemoc wobec kobiet ma charakter strukturalny ze względu na płeć oraz jako mechanizm społeczny, służący spychaniu kobiet na słabszą pozycję.

Podejście takie wypływa z feminizmu, w tym zaś z założeń wiktymologii feministycznej – silnego nurtu zainicjowanego w Stanach Zjednoczonych w początkach lat 70. XX w. przez feministki domagające się przyznania praw podmiotowych i dostarczania wsparcia kobietom pokrzywdzonym zgwałceniami, czego do tej pory były całkowicie pozbawione. Podejście to koncentruje się na wiktymizacji uwarunkowanej płcią w postaci zgwałcenia i przemocy domowej, które uważa za szczególnie poważne przestępstwa, całkowicie lekceważone jednak przez państwo. Nie chce ono bowiem ani interweniować,

Rozdział I. Cele, definicje, równość i niedyskryminacja, zobowiązania ogólne

Wprowadzenie

Sylwia Spurek

Rozdział I Konwencji ma charakter bardziej programowy niż normatywny. Informacyjnie wylicza cele Konwencji (art. 1), określa jej zakres (art. 2), wyjaśnia pojęcia, które są używane w jej postanowieniach (art. 3). Postanowienia Konwencji objęte rozdziałem I pokazują związek pomiędzy przemocą a dyskryminacją oraz konieczność uwzględniania perspektywy płci w poszczególnych działaniach.

W tym miejscu warto wspomnieć, że dla pełnej analizy i interpretacji Konwencji, szczególnie jej ogólnych postanowień, należy odwołać się do raportu wyjaśniającego (Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, CETS No. 210; zob. także pierwsze i jak dotąd jedyne tłumaczenie na język polski w: S. Spurek, *Nasza Konwencja*, Warszawa 2023, lub https://sylwiaspurek.pl/wp-content/uploads/2023/09/Nasza_Konwencja_2.0.pdf, dostęp: 28.03.2024 r.). Zgodnie bowiem z art. 32 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów, sporządzonej w Wiedniu 23.05.1969 r. (Dz.U. z 1990 r. Nr 74, poz. 439), w przypadku gdy interpretacja traktatu pozostawia dwuznaczności i niejasności co do znaczenia użytych w nim wyrazów, należy uzupełniająco odwołać się do prac przygotowawczych i okoliczności, w których traktat został zawarty. Istotną rolę przy interpretacji Konwencji powinna także odgrywać preambuła (art. 31 ust. 2 Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów; zob. komentarz do preambuły). Stąd w komentarzach do poszczególnych artykułów Konwencji podawane będą także treści wynikające z raportu wyjaśniającego.

Sylvia Spurek

Artykuł 1**Cele konwencji**

-
1. Niniejsza konwencja ma na celu:
    - a. ochronę kobiet przed wszystkimi formami przemocy oraz zapobieganie, ściganie i eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
    - b. przyczynianie się do eliminacji wszystkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie rzeczywistej równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez umacnianie samodzielnej pozycji kobiet,
    - c. stworzenie ogólnych ram, polityki i działań na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
    - d. popieranie współpracy międzynarodowej, mającej na celu eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
    - e. zapewnienie wsparcia i pomocy organizacjom i organom ścigania dla skutecznej współpracy mającej na celu przyjęcie zintegrowanego podejścia do eliminacji przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.
  2. W celu zapewnienia wdrożenia jej postanowień przez Strony niniejsza konwencja ustanawia specjalny mechanizm monitorowania.
-

1. Artykuł 1 Konwencji, otwierający rozdział I, wylicza jej cele oraz – informacyjnie – wskazuje na ustanowienie mechanizmu monitorowania, który szczegółowo uregulowany jest w dalszej części traktatu. Regulacja ta, podobnie jak preambuła, ma bardziej charakter ilustrujący intencje osób projektujących Konwencję, niż wyraża określone normy. Na wstępie warto przy tym wspomnieć, że – biorąc pod uwagę całokształt postanowień Konwencji – jej celem jest stworzenie globalnych standardów w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy, ochrony ofiar oraz penalizacji przemocy. Skuteczna implementacja tych standardów ma umożliwić ograniczenie wpływu, jaki przemoc wobec kobiet oraz przemoc domowa mają na społeczeństwo (zob. uzasadnienie rządowego projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule 11.05.2011 r., VII kadencja, druk sejm. nr 2515). Celem Konwencji jest zatem nie tylko zapobieganie i zwalczanie przemocy ze względu na konieczność ochrony praw i wolności kobiet czy innych ofiar przemocy, ale również ochrona interesu publicznego, rozumianego w kategoriach bezpieczeństwa, porządku publicznego oraz prawidłowego funkcjonowania i rozwoju całego społeczeństwa (zob. *Opinia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (druk sejmowy nr 2515)*, 18.02.2015 r., [Sylvia Spurek](https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/komisje/2015/kpcpp/mate-

</div>
<div data-bbox=)

riały/830_hfpc.pdf, dostęp: 3.10.2024 r.). W preambule Konwencji podkreśla się, że jej celem jest stworzenie Europy wolnej od przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Dlatego Konwencja opiera się na trzech zasadniczych elementach – na zapobieganiu przemocy, ochronie ofiar i ściganiu sprawców, a wdrożenie standardów konwencyjnych powinno być uwzględniane zarówno na etapie stanowienia, jak i stosowania prawa (M. Chmaj, *Opinia prawna w przedmiocie zgodności z konstytucją Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (druk nr 2515)*, 2.12.2014 r., VII kadencja, druk sejm. nr 2515). Działania państwa powinny zatem wiązać się nie tylko z funkcjonowaniem odpowiednich regulacji prawnych, lecz także prowadzeniem ciągłej polityki informacyjnej, mającej na celu uświadamianie istoty i charakteru sposobu postrzegania określonego rodzaju zachowań i zjawisk (M. Jabłoński, *Opinia na temat zgodności z Konstytucją RP Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (druk 2515)*, 2.12.2014 r., VII kadencja, druk sejm. nr 2515). Obowiązki państwa w tym obszarze należy interpretować jako odpowiedzialność władz publicznych za całokształt regulacji prawnych i innych środków przeciwdziałania przemocy wobec kobiet, której sprawcami są zarówno organy państwowe i podmioty działające w imieniu państwa, jak i podmioty niepaństwowe (zob. *Opinia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji...*). W konsekwencji w związku z tak szerokim zakresem i charakterem regulacji Konwencji, wynikającym z jej celów, związanie się przez Polskę Konwencją musiało nastąpić w trybie ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie – z uwagi na brzmienie art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP. Postanowienia Konwencji dotyczą bowiem wolności, praw lub obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji lub spraw uregulowanych w ustawie lub w których Konstytucja wymaga ustawy (J. Łacny, *Opinia prawna na temat projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (druk nr 2515)*, 1.07.2014 r., VII kadencja, druk sejm. nr 2515).

2. Artykuł 1 ust. 1 wymienia pięć celów Konwencji. W lit. a przepis ten definiuje jej cel szczegółowy, jakim jest ochrona kobiet przed wszelkimi formami przemocy, jak również zapobieganie, ściganie oraz eliminacja przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej. Ten cel wpisuje się w perspektywę przeciwdziałania przemocy wobec kobiet nazywaną „3P” od angielskich określeń *protection, prevention, prosecution*, czyli ochrona (ofiar), zapobieganie (pre-

mocy), ściganie (sprawców). Te „3P” obrazują trzy kluczowe aspekty przeciwdziałania przemocy. Bez jednoczesnej realizacji działań w każdym z tych obszarów przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej nie będzie skuteczne. Obszary te muszą obejmować działania skierowane do ofiar, adresowane do sprawców oraz – w ramach zapobiegania przemocy – ukierunkowane na podnoszenie świadomości całego społeczeństwa oraz eksperckich szkoleń poszczególnych grup zawodowych i służb, które zajmują się kwestiami tej przemocy.

3. Zarówno z tytułu Konwencji, jak i z jej celów oraz pozostałych postanowień wynika wprost zakres Konwencji odwołujący się do kryterium podmiotowego – przemocy wobec kobiet, a także kryterium przedmiotowego – przemocy domowej. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na fakt, że współczesne akty prawa międzynarodowego dotyczące praw człowieka często stanowią mechanizmy ochrony dla wybranych kategorii podmiotów – dzieci, osób z niepełnosprawnościami, uchodźców i uchodźczyń itd. Wyraźne wskazanie na kobiety jako ofiary przemocy, w tym przemocy domowej, ma przede wszystkim zwrócić uwagę państw członkowskich Rady Europy na szczególnie problem dotyczący tej kategorii podmiotów. W związku z tym pojawił się zarzut o niezgodności Konwencji z konstytucyjną zasadą równości (*Czy Polska powinna ratyfikować Konwencję Rady Europy o zapobieganiu i przeciwdziałaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej?*, red. J. Banasiuk, Warszawa 2014, s. 43). Jest on chybiony. Nie uwzględnia on badań nad zjawiskiem przemocy, która w nieproporcjonalnie większym stopniu dotyka kobiet, a także nie wykazuje, w jaki sposób konwencyjne instrumenty podnoszące skuteczność przeciwdziałania przemocy wobec kobiet miałyby być dyskryminujące wobec mężczyzn, tzn. w jaki sposób miałyby pogarszać prawną lub faktyczną sytuację mężczyzn jako ofiar (por. *Opinia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji...*). Należy podkreślić, że głównymi osobami korzystającymi z Konwencji – zarówno zgodnie z jej tytułem, jak i postanowieniami, w tym celami określonymi w art. 1 – są kobiety, dlatego że problem doświadczania przemocy uwarunkowanej płcią, czy to pod postacią przemocy domowej, czy w innej formie (np. przemocy seksualnej), dotyka w decydującym stopniu kobiet. W przypadku przemocy w rodzinie zarówno statystyki policyjne, jak i sądowe obrazują prawidłowość, zgodnie z którą statystyczną ofiarą przemocy jest kobieta lub (rzadziej) dziecko, zaś statystycznym sprawcą – mężczyzna (por. dane ze Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za rok 2022, <https://www.gov.pl/web/rodzina/>

sprawozdanie-z-realizacji-krajowego-programu-przeciwdziałania-przemocy-w-rodzinie-za-rok-2022; <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html>, dostęp: 28.03.2024 r.; zob. także szerokie omówienie danych liczbowych w: S. Spurek, *Przeciwdziałanie przemocy domowej. Komentarz*, Warszawa 2023). Konwencja stanowi zresztą nie pierwszy, lecz kolejny etap rozwoju standardów ochrony praw człowieka dotyczących kobiet (R. Wieruszewski, K. Sękowska-Kozłowska, *Opinia w sprawie zgodności przepisów Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej z Konstytucją RP, w szczególności z art. 18, art. 33, art. 47, art. 48 oraz art. 53*, archiwum autorki). Dotyczy to legislacji przyjmowanej w ramach każdego z trzech systemów prawnych – Organizacji Narodów Zjednoczonych, Rady Europy oraz Unii Europejskiej. W pierwszej kolejności warto w tym zakresie wskazać na zalecenia ogólne Komitetu ds. Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (Committee on the Elimination of Discrimination against Women – CEDAW), tj. organu traktatowego Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet (w tym zalecenie ogólne nr 19 oraz zalecenie ogólne nr 35), oraz jego opinie wydane w sprawach indywidualnych (w tym w sprawie 57813/00, S.H. i in. Przeciwko Austrii). Do przemocy wobec kobiet odnoszą się także regulacje innych traktatów przyjętych w ramach ONZ, w tym Międzynarodowych Paktów – Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych, a także dokumenty końcowe Światowej Konferencji Praw Człowieka, która odbyła się w 1993 r. w Wiedniu – Deklaracja Wiedeńska i Program Działania (http://www.coe.int/t/dcr/summit/decl_vienne_pl.asp, dostęp: 28.03.2024 r.; zob. także *Deklaracja Wiedeńska i Program Działania Światowej Konferencji Praw Człowieka: Wiedeń, czerwiec 1993*, red. R. Hliwa, Poznań 1998), gdzie odwołano się do problemu przemocy wobec kobiet jako naruszeń praw człowieka. Kwestia przemocy wobec kobiet została także poruszona w Platformie Pekinńskiej, stanowiącej dokument końcowy IV Światowej Konferencji w sprawie Kobiet, która odbyła się w 1995 r. pod auspicjami ONZ (<https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform>, dostęp: 28.03.2024 r.). Warto wspomnieć także o zaleceniach Komitetu Ministrów dla państw członkowskich Rady Europy, w tym zaleceniu Rec (2002)5 z 30.04.2002 r. w sprawie ochrony kobiet przed przemocą (<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=280915>, dostęp: 28.03.2024 r.) oraz o rezolucjach Parlamentu Europejskiego, w tym z 26.11.2009 r. w sprawie eliminacji przemocy wobec kobiet (Dz.Urz. UE C 285E z 2010 r., s. 53) oraz z 28.11.2019 r. w sprawie przystąpienia UE do Konwencji stambulskiej i innych środków przeciwdziałania przemocy ze względu na płeć (Dz.Urz. UE

Publikacja jest jedynym na polskim rynku wydawniczym komentarzem do konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Autorzy omawiają pierwszy europejski akt prawny wprowadzający minimalne wymogi wobec sytuacji prawnej i społecznej ofiar tych zjawisk, odwołując się do polskich regulacji.

Drugie wydanie publikacji uwzględnia zmiany wprowadzone m.in. ustawami:

- z 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, która określa szczególnie środki ochrony przed zagrożeniami przestępczością na tle seksualnym i szczególnie środki ochrony małoletnich, a także wprowadza wiele zmian w innych ustawach, których celem jest ochrona dziecka;
- z 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wprowadzającą zapisy, które w mają chronić przed wtórną wiktymizacją pokrzywdzonych.

Publikacja będzie przydatna dla prawników praktyków (adwokatów, sędziów, prokuratorów), a także funkcjonariuszy Policji, kuratorów, pracowników administracji samorządowej, organizacji pozarządowych. Zainteresuje ponadto przedstawiciele nauki zajmujących się prawami ofiar przemocy domowej.

Komentarz opracowali wybitni specjaliści z zakresu prawa karnego i procesowego, kryminologii, a także wiktymologii.

Ewa Bieńkowska (1950–2018) – doktor habilitowana nauk prawnych, profesor Uniwersytetów Warszawskiego i Opolskiego oraz Europejskiej Wyższej Szkoły Prawa i Administracji w Warszawie; specjalistka z zakresu wiktymologii i mediacji; autorka ponad 200 monografii, artykułów i recenzji. O prawa ofiar przestępstw walczyła zawsze niezłomnie i bez wahania.

Lidia Mazowiecka – doktor nauk prawnych; prezeska Fundacji Pomocy Ofiarom Przystępstw; prokurator w stanie spoczynku; autorka lub współautorka licznych publikacji wiktymologicznych.

Obie były członkiniami Zespołu Doradców do spraw Ofiar Przystępstw przy Prokuratorze Generalnym.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL
WWW.PROFINFO.PL

CENA 269 ZŁ (W TYM 5% VAT)